आहृतोऽश्वः स एवात्रापि प्रकृतत्वात् · तेन मन्थनकालऽएवैतत्पक्षत्रयम् · तदा चानडुत्पन्ने[1] अश्वमानयेति प्रैषाभावः अनभिधानात् न चोक्तः प्रकृतित्वादिति ।

सम्भारानधिष्ठाप्य दक्षिणपूर्वपादेन प्राञ्चं नीत्वावर्त्य स्थापयति ॥१४॥ एवं प्राङ्मुखेऽश्वे अग्रतो नीयमाने आहवनीयखरसमीपं प्राप्य प्राङ्मुखस्यैवाश्वस्य दक्षिणपूर्वपादेनाग्रिमदक्षिणचरणेनाहवनीयखरस्यान्हिरण्यादिसम्भारानधिष्ठाप्य अश्वपादेनाक्रमय्य तमश्वं प्राञ्चं नीत्वा तत आवर्त्य प्रदक्षिणावर्तनेन प्रत्यङ्मुखं कृत्वा संमुखं स्थापयति । अत्र हि उत्तरतोऽश्वस्य नीयमानत्वाद्दक्षिणेन पादेनाक्रमणमुक्तम् अत एवोखासम्भरणे (१६.२.१८) अश्वस्य दक्षिणेन नीयमानत्वादग्रिमः सव्यपादः संनिहित इति सव्येनैव पिण्डस्याक्रमणं कर्तव्यम् ।

बृहदिति प्रेष्यति ॥१५॥ अश्वं प्रत्यङ्मुखमवस्थाप्याध्वर्युर्बृहद्गायेति ब्रह्माणं प्रेष्यति ।

अग्निना पदं द्विरुपस्पृश्य तृतीयेनादधाति द्वितीयेन प्रथमेन वा भूर्भुवः स्वरिति (३.५) पूर्ववत् ॥१६॥ इध्मस्थेनाग्निना खरमध्ये सम्भारस्योपरि कृतमश्वस्य पदं पदमुद्रां द्विर्वारं स्पृष्ट्वा तृतीयेनोपस्पर्शनेन तमग्निं तत्राश्वपदे स्थापयति अथवाश्वपदं सकृदुपस्पृश्य अथवा प्रथमेनैवोपस्पर्शनेन सह । पूर्ववदिति[2] अमुष्य त्वेत्यादि (१) लभ्यते ।

पुरस्तात्परिक्रम्येध्मपूर्वार्धं[3] गृहीत्वा द्यौरिव भूम्नेत्याह (३.५) ॥१७॥[4] ततः स्थापनानन्तरं यजमानोऽग्नेः पुरस्तात्परिक्रम्य इध्मस्याग्रभागं हस्तेनालभ्यादाय जपति ।

आयं गौरिति (३.६) चोपतिष्ठते सार्पराज्ञीभिः ॥१८॥[5] चशब्दाद्यजमान एव · तिसृभिः सर्पराज्ञ्या दृष्टाभिः ।

---

१) ? °नड्वान्पक्षे२ २) पूर्ववद्शब्देन च यथर्षीति लभ्यते Karka. पूर्ववद्गार्हपत्यवत् Mahâd. ३) पूर्वार्ध्यं Karka. ४) तच्चैतद्यजमानः करोति इध्मपूर्वार्धान्वारम्भण इति (8.१०.३) अन्वारम्भोपदेशात् तस्य च याजमानत्वात् (१.१०.१२) · मन्त्रलिङ्गाच्च अग्निमन्त्रादमन्त्राद्यायादधऽइति Karka. ५) आहवनीयम् · सार्पराज्ञीसंज्ञकाभिर्ऋग्भिः Mahâd. सार्पराज्ञीग्रहणं च संव्यवहारार्थम् सार्पराज्ञीर्न वा कुर्यादिति (8.१०.३) Karka.